

Delovanje predmetne razvojne skupine za glasbeno umetnost/glasbo

Povzetek

V prispevku na kratko predstavljam delovanje predmetne razvojne skupine za glasbeno umetnost/glasbo, ki pod okriljem avtorice tega prispevka in kolegice dr. Inge Breznik deluje od šolskega leta 2008/2009, ko sva se pridružili Zavodu Republike Slovenije za šolstvo kot svetovalki za glasbeno vzgojo/glasbo. V prispevku izpostavljam nekaj ključnih dogodkov, ki so se zvrstili v minulih petih letih, pri čemer bi želela še posebej izpostaviti nastajanje posodobljenega učnega načrta za glasbeno vzgojo, priročnika Glasba – posodobitve pouka v gimnazijski praksi, priročnika Od načrtovanja do preverjanja in ocenjevanja kompleksnih dosežkov pri glasbi v gimnazijah ter številna delovna srečanja in seminarje, na katerih smo se srečevali z učitelji in s svojimi znanji bogatili drug drugega.

Ključne besede: glasbena umetnost, glasba, učni načrt, delovna srečanja

1 Uvod

Delovanje predmetne razvojne skupine za glasbeno umetnost/glasbo je od vsega začetka temeljilo na tesnem sodelovanju

Abstract

In the paper I briefly describe the activities of the Subject Development Group for Music Education/Music, which is under the guidance of the authoress of this paper and her colleague Dr. Inge Breznik, and which has been active from the school year 2008/2009, when we joined the National Education Institute as music consultants. In the article I address some key events that have taken place in the past five years, out of which I would like to draw special attention to the formation of a modernized curriculum for music education, the manual entitled Music - the Modernisation of Instructions in Gymnasium Practice, the handbook entitled From Planning to Testing, the Assessment of Complex Achievements in Music in Gymnasias, and a number of working meetings and seminars where we met with teachers and with our knowledge enriched each other.

Key words: Music education, Music, Curriculum for Music education, working meetings

svetovalk za glasbeno umetnost (avtorice tega prispevka in dr. Inge Breznik), ki sta s svojimi znanji, izkušnjami in dobrimi medosebnimi odnosi gradili in prispevali k odličnemu delovanju skupine. Številna delovna srečanja, telefonski pogovori,

izmenjava elektronske pošte in skupna udeležba na mednarodnih posvetih in konferencah so kmalu pustili sledi v naši predmetni razvojni skupini, v kateri skupaj z učitelji praktiki in strokovnjaki s fakultet oblikujemo programe za izobraževanje in usposabljanje učiteljev, razvijamo didaktična gradiva in preizkušamo primere dobrih pedagoških praks.

2 Posodobljeni učni načrt za glasbeno vzgojo

V šolskem letu 2010/11 je bila pred nami dokaj zahtevna naloga – redakcijska dopolnitev posodobljenega učnega načrta za glasbeno vzgojo, ki smo se je člani predmetne razvojne skupine za glasbeno vzgojo lotili z veliko mero odgovornosti in zavzetosti.

V učnem načrtu za glasbeno vzgojo smo dali velik poudarek predvsem glasbenim dejavnostim izvajanja, ustvarjanja in poslušanja. Temeljne metode glasbenega poučevanja in učenja se uresničujejo z dejavnostmi izvajanja, ustvarjanja in poslušanja glasbe. To omogoča sprejemanje različnih oblik glasbe ter njeno presojanje in vrednotenje. Glasba je oblika komunikacije, ki vpliva na občutja, misli in delovanje, učenci potrebujejo glasbene izkušnje izvajanja, ustvarjanja in poslušanja. Stik z njenimi vrednotami je temelj za razumevanje glasbenih pojavov in pojmov. Sodobna glasbena vzgoja izhaja iz glasbe kot umetnosti in glasbenopedagoške znanosti. Umetnost jo opredeljuje kot glasbeno produkcijo (ustvarjalnost), reprodukcijo (poustvarjalnost) in recepcijo (ustvarjalno sprejemanje) (Učni načrt za glasbeno vzgojo, 2011).

Podrobno smo opredelili didaktična priporočila in predstavili nekatere paradigme sodobne didaktike glasbe, izpostavili razvojno primerne pristope k učenju in poučevanju glasbe v posameznih vzgojno-izobraževalnih obdobjih, opredelili učenčeve zmožnosti v povezavi z izbiro ustreznih metod, oblik in vsebin dela, nakazali možnosti za medpredmetno povezovanje in vključevanje sodobne tehnologije v pouk (Učni načrt za glasbeno vzgojo, 2011).

Veliko pozornosti smo namenili tematiki preverjanja in ocenjevanja znanja, pri čemer smo opozorili, da ocenjevanje znanja pomeni vrednotenje doseganja ciljev in standardov glasbenega izvajanja, ustvarjanja in poslušanja ter razumevanje in uporabo glasbenih pojmov, pri čemer ne ocenjujemo glasbenega poslušanja. Preverjanje in ocenjevanje sta sestavna dela učnega procesa. Svojo vlogo imata tako v poučevanju kakor učenju. Način preverjanja in ocenjevanja vpliva na to, kako se učenci učijo, kakšno znanje pridobijo in kakšen odnos do učenja ter znanja gradijo. Izpostavili smo, da mora biti preverjanje kompleksno in sprotno, saj gre za spremljanje razvoja učenčevih glasbenih sposobnosti in spretnosti, opazovanje učenca pri glasbenem izvajanju, ustvarjanju in poslušanju (Učni načrt za glasbeno vzgojo, 2011).

3 Priročnik Glasba – posodobitve pouka v gimnazijski praksi in priročnik Od načrtovanja do preverjanja in ocenjevanja kompleksnih dosežkov pri glasbi v gimnazijah

V šolskem letu 2009/10 smo začeli oblikovati priročnik *Glasba – posodobitve pouka v gimnazijski praksi*, ki je nastal v okviru posodobitve učnih načrtov v gimnazijah in združuje strokovna, znanstvenoraziskovalna in osebna spoznanja profesorjev in gimnazijskih učiteljev. V ospredje postavlja bogate zamisli za obravnavo glasbenih konceptov iz posameznih sklopov učnega načrta in dopušča možnosti avtonomije vsem učiteljem, ki uporabijo te zamisli in jih nadgradijo s svojo ustvarjalnostjo.

Ob pisanju gradiva smo se v predmetni razvojni skupini za glasbo pogosto srečevali in spraševali, kaj učitelji najbolj potrebujejo ter kako se ustrezno orientirati in pripraviti dijaka na življenje, katerega izzivov danes še ne poznamo. Verjeli smo, da je pomemben zgled, ki ga učitelj ne daje neposredno v obliki kreativnih vsebin, marveč posredno, z inovativno organizacijo pouka in z ustvarjalnim vzdušjem v razredu, v katerem imajo dijaki možnost raziskovanja brez bojazni pred napakami.

V publikaciji smo odgovorili na nekatera vprašanja, kot je npr. kako dijake spodbuditi k miselni aktivnosti ter jih načrtno in sistematično navajati na aktivno učenje, podprto z glasbenim ustvarjanjem, izvajanjem in poslušanjem. Glasbene dejavnosti so temelj za pridobivanje znanj in razvijanje vrednot, lastne identitete ter kompetenc v smislu vseživljenjskega učenja.

Ker spremembe na področju poučevanja zahtevajo tudi določene spremembe pri načrtovanju pouka, je potreben drugačen pristop že pri samem oblikovanju učnih priprav. Vsebinsko načrtovanje pouka sta nadomestili učnociljno in procesno, pri katerih so podlaga za načrtovanje pouka poleg vsebinskih tudi procesni cilji, ki jih želimo doseči znotraj določenega učnega sklopa. Izhodišče procesnega pristopa pomenijo bistvena vprašanja, s katerimi vpeljemo dijake v razmišljanje o obravnavani temi, globlje razumevanje ter gradnjo spoznanj.

V šolskem prostoru sta dobila vse večjo veljavo tudi koncepta ključnih kompetenc in temeljnih veščin, ki jih pogosto enačijo z branjem, pisanjem in računanjem, koncept kompetenc pa to presega ter vključuje veščine in kvalifikacije kot svoj sestavni del (Holcar Brunauer idr., 2010).

V predmetni razvojni skupini za glasbo smo leta 2013 pripravili publikacijo z naslovom *Od načrtovanja do preverjanja in ocenjevanja kompleksnih dosežkov pri glasbi v gimnazijah*, ki je prav tako nastala v okviru posodobitve učnih načrtov v gimnazijah in pomeni nadgradnjo priročnika *Posodobitve pouka v gimnazijski praksi – Glasba*. V prvem delu avtorji opredeljujejo teoretska izhodišča za načrtovanje učnega procesa, ki se

navezujejo na didaktična priporočila posodobljenega učnega načrta za glasbo, iščemo odgovore na vprašanja, kako spodbuditi dijake k miselni dejavnosti, samovrednotenju in samooценjevanju ter opredeljujemo stanje in potencial celostnih oblik preverjanja in ocenjevanja znanja pri glasbi (Holcar Brunauer idr., 2013).

V drugem delu avtorji predstavljajo učne priprave devetih učnih sklopov, ki so zasnovani na kognitivno-konstruktivističnem razumevanju učenja in poučevanja, in sicer tako da dijake z glasbenimi dejavnostmi ustvarjanja, izvajanja in poslušanja spodbujajo k samostojnemu pridobivanju znanja in so opremljeni s primeri kriterijev in opisnikov za opredeljevanje glasbenih dosežkov. Uporaba konstruktivističnih zakonitosti v glasbeni učilnici za dijake in učitelje pomeni izziv, hkrati pa ponuja tudi prednosti. Dijaki niso le pasivni prejemniki informacij, ampak se v učne situacije vključujejo aktivno, učitelji pa zagotavljajo primerne in ustrezne podlage, na katerih dijaki nadgrajujejo in oblikujejo znanje ter razumevanje. Vzpostavljanje ravnovesja med dajanjem navodil in informacij s priložnostmi, v katerih dijaki uporabijo znanje in jih to pripelje do glasbenih dosežkov, s katerimi se pokažejo v vlogi izvajalcev, skladateljev in poslušalcev, pa je hvalevreden cilj predmeta glasba (Holcar Brunauer idr., 2013).

4 Delovna srečanja in seminarji z učitelji

V minulih petih letih smo v predmetni razvojni skupini za glasbeno umetnost/glasbo pripravili več kot petnajst srečanj in izobraževanj za učitelje, ki poučujejo glasbo v gimnazijah. Vsa izobraževanja so bila podprta s kakovostnimi gradivi, ki smo jih za udeležence pripravili izvajalci.

Na izobraževanjih so bile predstavljene številne zanimive in pomembne teme, kot so npr. medpredmetne povezave, telo v družbeni stiski, glasba in barve, glasbena kultura, projektno učno delo Glasbene prvine, razporeditev učnih vsebin predmeta glasba v štiriletnem gimnazijskem programu v tesni vsebinski povezanosti s predmeti ZG, SLO in LUM, informacijsko-komunikacijska tehnologija, vokalna tehnika, preverjanje in ocenjevanje znanja ter mednarodna matura pri glasbi, interaktivna tabla pri predmetu glasba, nacionalna identiteta in glasba itd.

Tudi v prihodnje se bomo zavzemali, da bodo tovrstna srečanja kakovostna in zanimiva ter da bodo učiteljem ponujala aktualne teme, ki bodo bogatile tako njih kot tudi njihovo pedagoško prakso.

5 Sklep

V predmetni razvojni skupini za glasbeno umetnost/glasbo se bomo še naprej zavzemali za čim bolj učinkovito uvajanje posodobljenih učnih načrtov v pouk, pri čemer se bomo na

izobraževanjih zavzemali za razvijanje modelov in pristopov k učenju in poučevanju, ki v središče učnega procesa postavljajo učenca/dijaka, za celostne načine in oblike preverjanja in ocenjevanja znanj s poudarkom na formativnem spremljanju znanja ter snovali nova didaktična gradiva.

Člani predmetne razvojne skupine za glasbeno umetnost/glasbo se zavedamo, da učitelj lahko razvija ustvarjalnega, aktivnega, odgovornega in samostojnega učenca in dijaka le, če je sam deležen spodbud in možnosti za prav tak razvoj. Enotno stališče nas vseh je, da je najboljša priprava na nejasno prihodnost krepitev naših ustvarjalnih sposobnosti, ki jih v veliki meri lahko realiziramo prav skozi različna področja glasbenega delovanja (Holcar Brunauer, 2010).

Literatura

1. Holcar Brunauer, A., Beuermann, D., Breznik, I., Slicherl Kafol, B., Habjanič Gaberšek, M., Kopač, V. (2010). Glasba, Posodobitve pouka v gimnazijski praksi. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
2. Holcar Brunauer, A., Beuermann, D., Habjanič Gaberšek, M., Mihelač, L., Kopač, V., Babič, V. (2013). Od načrtovanja do preverjanja in ocenjevanja kompleksnih dosežkov pri glasbi v gimnazijah. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
3. Učni načrt. Glasbena vzgoja. (2011). Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo. Pridobljeno 5. 1. 2012 na http://www.mizks.gov.si/fileadmin/mizks.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_glasbena_vzgoja.pdf.